

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken heeft enkele vragen en opmerkingen over het Ontwerpbesluit houdende regels met betrekking tot het verrichten van DNA-onderzoek in het kader van de uitvoering van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017 (Besluit DNA-onderzoek Wiv 2017) (Kamerstuk 31 415 nr. 17).

De fungerend voorzitter van de commissie,
Pia Dijkstra

De griffier van de commissie,
Hendrickx

Inleiding

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het ontwerpbesluit houdende regels met betrekking tot het verrichten van DNA-onderzoek in het kader van de uitvoering van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017. Zij hebben nog enkele vragen over de voorgestelde regeling.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van het voorgenomen besluit. Zij hebben daarover enige vragen.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het ontwerpbesluit en hebben hierover nog enkele vragen.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het besluit DNA-onderzoek Wiv 2017 en hebben daarover enkele vragen.

Artikel 3

De leden van de D66-fractie vragen zich af waarom de woorden «ten minste» in artikel 3 van het besluit zijn opgenomen. Welke gegevens zouden inzake de uitvoering van de bevoegdheid tot DNA-onderzoek geadministreerd mogen worden, zonder dat ze in deze opsomming opgenomen zijn of zonder dat een ander artikel in het ontwerpbesluit verzoekt aantekening te houden. Als dat reeds voorzienbaar is, waarom is dat niet in de opsomming meegenomen? Als er geen andere gegevens voorzienbaar zijn die geadministreerd moeten worden, waarom wordt dan omwille van de rechtszekerheid en bescherming tegen onnodige inbreuken op de persoonlijke levenssfeer niet «ten minste» geschrapt?

Artikel 5

De leden van de ChristenUnie-fractie krijgen de indruk dat het uitgangspunt in het besluit is dat celmateriaal wordt verzameld voordat de Minister toestemming heeft gegeven voor onderzoek aan dit materiaal. Deze leden begrijpen dat het werk van de diensten van dien aard is dat niet altijd voorafgaand aan het verzamelen van het materiaal toestemming van de Minister kan worden gevraagd. Tegelijkertijd lijkt het hen onwenselijk als diensten binnen een onderzoek gericht celmateriaal verzamelen en dan pas toestemming van de Minister vragen voor DNA-onderzoeken aan dat materiaal. Deelt de regering die opvatting? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe wordt geborgd dat waar mogelijk voorafgaand aan respectievelijk de verzameling en het veiligstellen van materiaal toestemming van de Minister wordt gevraagd voor onderzoek daaraan?

Artikel 6

De leden van de D66-fractie vragen zich af waarom in artikel 6, achtste lid, tweede volzin, alleen een verplichting bestaat tot het maken aan aantekening van de vernietiging van het eventueel afgegeven voorwerp. Zou het, om te kunnen herleiden of het voorwerp daadwerkelijk is teruggeplaatst of vernietigd, niet goed zijn om ook de terugplaatsing te administreren? Dit ook in het kader van het gemakkelijk kunnen zien of er geen voorwerpen zowel niet worden vernietigd of teruggeplaatst, en om dit zowel voor de interne processen als de toezichthouder gemakkelijk inzichtelijk te maken.

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat wordt voorgescreven dat voorwerpen, die zijn meegenomen om daarvan celmateriaal te halen, «indien nodig» teruggeplaatst moeten worden. Wordt deze noodzaak afgewogen vanuit de belangen van de dienst en het lopende onderzoek of weegt daarin ook het belang van de eigenaar van het voorwerp mee? In welke gevallen kunnen voorwerpen worden meegenomen, uitsluitend voor het doel om daarvan celmateriaal te halen, voordat de Minister toestemming heeft gegeven voor DNA-onderzoek?

Artikel 7

In artikel 7, vierde lid en artikel 8, eerste lid sub c, wordt gesproken over het vergelijken van DNA met de DNA-profielen die bij andere instanties beschikbaar zijn. In de toelichting wordt omschreven dat dit bijvoorbeeld gaat om DNA bij buitenlandse diensten. Betekent dit dat buitenlandse diensten ook verzoeken mogen indienen om door hen aangeleverde DNA te vergelijken? De leden van de CDA-fractie vragen welke waarborgen daarvoor gelden.

Ook vragen deze leden welke andere instanties dan buitenlandse diensten bedoeld worden. Ziekenhuizen beschikken bijvoorbeeld over grote hoeveelheden DNA-profielen. Het lijkt deze leden niet aannemelijk dat de AIVD ook deze DNA-profielen kan gebruiken. Graag krijgen deze leden meer inzicht welke andere instanties benaderd worden om DNA-profielen te vergelijken.

De leden van de D66-fractie merken op dat op grond van de wettelijke bevoegdheid in de Wiv verkregen DNA-profielen vergeleken mogen worden met onder andere de in de DNA-databank voor strafzaken opgenomen DNA-profielen. In de toelichting bij het besluit worden daar ten aanzien van die vergelijking waarborgen ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer in het werkproces opgenomen. Dit betreft onder andere het handmatig zoeken, het niet opslaan van een match en het uitsluitend verstrekken van de naam die behoort bij het DNA-profiel. De aan het woord zijnde leden vragen zich af waarom deze waarborgen slechts gedeeltelijk ook in het besluit zelf lijken te zijn opgenomen. De aan het woord zijnde leden constateren voorts dat het leggen van DNA-profielen langs een extern gegevensbestand gezien wordt als een externe verstrekking van gegevens. Klopt het dat daarmee ook artikel 69 Wiv van toepassing is op die verstrekking? In dat geval vragen de aan het woord zijnde leden hoe zich dat verhoudt tot de hoofdregel dat verstrekking van persoonsgegevens, die meer dan 10 jaar geleden verwerkt zijn, niet plaatsvindt. Als voor het alsnog verstrekken van die gegevens gebruikt gemaakt wordt van de ministeriele bevoegdheid van lid 2, onder c, vragen zij zich af welk afwegingskader daarvoor zal gelden. De leden van de D66-fractie merken voorts op dat op sleepwet.nl gesteld wordt – zonder daaraan enige beperking te koppelen – dat er een geheime DNA-databank komt waarin iedereen terecht kan komen. Daar stond eerder ook dat DNA-profielen voor 30 jaar bewaard kunnen worden. Kan de Minister in dat kader nog eens helder en toegankelijk uiteenzetten hoe de criteria van artikel 43 Wiv concreet toegepast zullen worden voor verwerving, verwerking en (voortdurende) opslag van DNA-profielen.

De leden van de SP-fractie lezen dat er een maximale bewaartermijn is voor DNA-profielen van dertig jaar. De genoemde leden vragen waarom er gekozen is voor een termijn van maximaal dertig jaar.

Eliminatiebank

Er is voorzien in de inrichting van een registratie met DNA-profielen van medewerkers van de dienst (nota van toelichting, blz. 15–16). De leden van de CDA-fractie vragen naar de wettelijke grondslag voor deze registratie. Deze leden lezen dat de opname van DNA-profielen uitsluitend geschiedt indien men daarvoor toestemming heeft gegeven. Kan de Minister nader toelichten wat wordt bedoeld met «alle gevolgen van dien», indien men de toestemming weigert?

De leden van de SP-fractie lezen dat er een eliminatiedatabank wordt opgezet met DNA-profielen van de desbetreffende medewerkers. Worden hier met «desbetreffende» de medewerkers bedoeld die rechtstreeks met de zaak te maken hebben of gaat het hier om alle medewerkers bij de dienst, die vrijwillig DNA hebben afgestaan?

Opname van DNA-profielen van medewerkers in een eliminatiedatabank gebeurt op basis van vrijwilligheid, zo lezen de leden van de fractie van de ChristenUnie, maar is volgens de regering tegelijkertijd noodzakelijk om besmetting van materiaal uit te sluiten. Kan de regering aangeven hoe die noodzaak met de vrijwilligheid is te rijmen? Hoe wordt omgegaan met medewerkers die opname in de eliminatiedatabank weigeren?

Artikel 8

DNA-onderzoek is conform artikel 43 Wiv 2017 uitsluitend gericht op de vaststelling en de verificatie van de identiteit van een persoon. De leden van de CDA-fractie vragen wat in dit verband moet worden verstaan onder «verdere verwerking» waarvoor toestemming van de Minister vereist is. Is het juist, dat ook die verdere verwerking alleen gericht kan zijn op de vaststelling en de verificatie van de identiteit van een persoon?

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen in de toelichting dat het verstrekken van DNA-profielen aan andere instanties niet valt onder «verdere verwerking», waarvoor nieuwe toestemming van de Minister nodig is, indien deze verstrekking noodzakelijk is voor het onderzoek waarvoor toestemming is verleend. Wanneer valt een dergelijke verstrekking binnen de reikwijdte van het onderzoek waarvoor toestemming is gegeven? En waarom is het bezwaarlijk een dergelijke verstrekking wel als «verdere verwerking» aan te merken? Het gaat in de ogen van deze leden immers om het uitwisselen van uiterst gevoelige gegevens. Is overwogen hiervoor toch nadere regels op te stellen? Moet in het oorspronkelijk verzoek om toestemming zijn gespecificeerd dat profielen met andere instanties kunnen worden uitgewisseld en om welke instanties dit zou kunnen gaan? Zo nee, hoe past dit dan bij de geest van de wet dat een verzoek om toestemming voldoende concreet moet zijn? Welke afspraken zijn of worden gemaakt met andere instanties over de omgang met deze DNA-profielen binnen en buiten de context van het betreffende onderzoek waarvoor de profielen zijn uitgewisseld?

Diversen

De leden van de D66-fractie zijn benieuwd of de CTIVD geconsulteerd is bij de voorbereiding van dit besluit, en in welke mate de CTIVD van mening is dat aan de randvoorwaarden zoals geschetst in Toezichtsrapport 42 is voldaan.

De leden van de D66-fractie vragen zich af of de Europese Commissie gereageerd heeft op de notificatie van het ontwerpbesluit, en wat daarvan de uitkomst is.